

Effectieve reflectiegesprekken

Hoe krijgen kinderen door reflectiegesprekken meer zicht op hun eigen ontwikkeling?



OPLEIDINGSSCHOOL
De Stedendriehoek

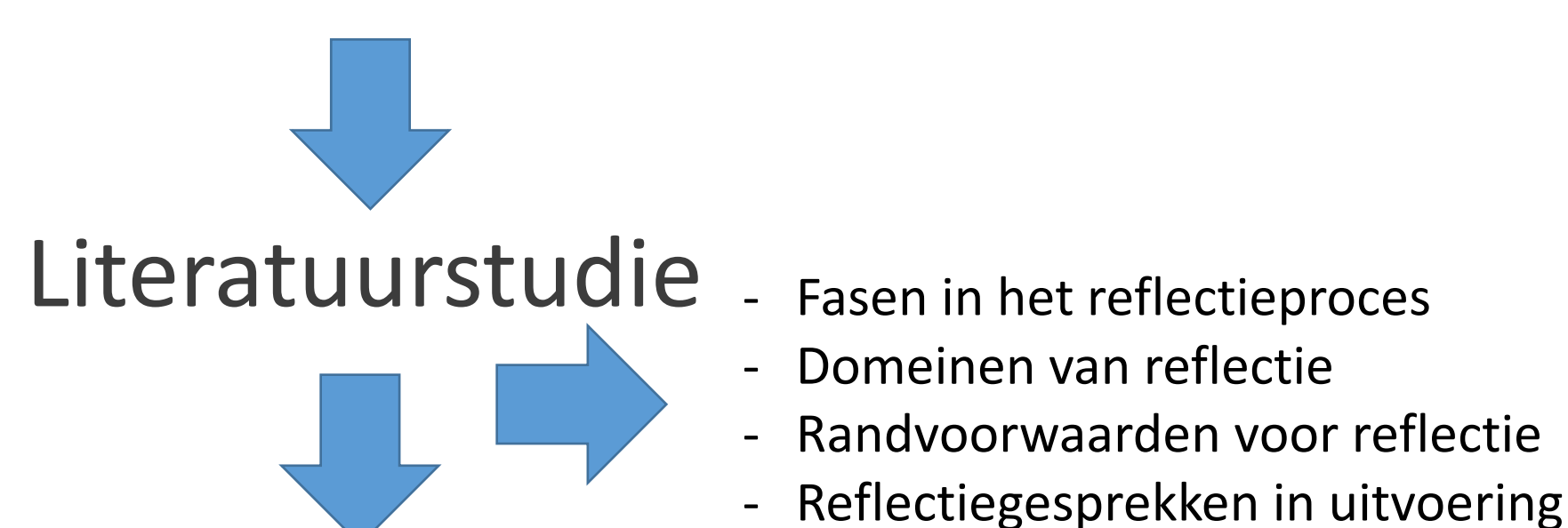
Portfolio? En dan?! Eerst reflectiegesprekken!

“Onder welke voorwaarden dragen reflectiegesprekken tussen leerkrachten en leerlingen bij tot een beter zicht op de eigen ontwikkeling door de leerling?”

Aanleiding

Weten leerlingen eigenlijk wel met welk doel ze iets leren? Voelen ze zich 'eigenaar' van hun leerproces? Hebben ze zicht op hun eigen ontwikkeling? Vanuit de scholen wordt aangegeven dat veel leerlingen zich afhankelijk van de leerkracht opstellen, vrij doelloos opdrachten uitvoeren en niet precies kunnen aangeven wat ze van deze opdrachten hebben geleerd.

Aanpak



Nulmeting d.m.v. vragenlijst, observatie en gesprekken

Interventies per school

Eindmeting d.m.v. vragenlijst
Conclusie en aanbevelingen

Vier aanbevelingen

1. Reflectie vormt een integraal onderdeel van het schoolbeleid. Dat houdt in dat duidelijk beschreven wordt wat de school beoogt met reflectie, dat reflectie gepositioneerd wordt in alle groepen en dat er sprake is van een reflectielijn in de school. Dit betekent dus ook dat het onderwijs zo georganiseerd wordt dat er dagelijks tijd is om met leerlingen te reflecteren.
2. Reflectie dient ook geborgd te worden en dat reflectie in het kwaliteitsbeleid moet worden opgenomen. De vorm waarin reflectie plaatsvindt, alsmede de kwaliteit van de reflectie(gesprekken) wordt daarmee een permanente zorg van de school.
3. De kwaliteit en daarmee de effectiviteit van reflectie laat zich niet gemakkelijk vastleggen, omdat, bijvoorbeeld, de effecten niet direct en soms lastig meetbaar zijn. Toch zou in het kader van kwaliteitszorg een betrouwbaar meetinstrument ontworpen moeten worden.
4. Leerkrachten zouden zich moeten bekwamen in het voeren van reflectiegesprekken met leerlingen, waarbij kennis en vaardigheden worden overgedragen. Niet alleen in theoretische zin, maar ook in de vorm van begeleide inoefening van vaardigheden, het laten zien van goede voorbeelden en mogelijkheden tot coaching.

Ons product

Een reflectiematrix met voorbeeldvragen, waarbij alle componenten van effectieve reflectiegesprekken met elkaar zijn verbonden. Deze matrix geeft de leerkracht een concreet handvat om op een verdiepende manier met leerlingen in gesprek te gaan, zodat ze meer zicht krijgen op hun eigen ontwikkeling.

	Oriëntatiefase	Monitoringfase	Evaluatiefase
Inhoud	Wat wil je leren? Wat levert het je op als je...? Hoe ga je het deze keer opschrijven? Kun je me de situatie beschrijven? Kun je me de opdracht beschrijven?	Wat heb je allemaal al gedaan? Waar loop je tegenaan? Wat is jouw aandeel in deze ruzie?	Heb je je doel bereikt? Hoe kun je zien dat je tevreden bent? Is dat zichtbaar in het resultaat? Hoe heb je aan je vaardigheden gewerkt? Wat was jouw bijdrage daaraan? Je zegt dat je niet kunt samenwerken met Jos. Waar zijn jullie samen wel goed in? Wat levert het jullie op om zo met elkaar om te gaan?
Aanpak	Ga je alleen werken of samen met iemand anders? Welke werkvormen wil je gaan toepassen? Aan welke vaardigheden ga je werken? Wat kun je doen om te zorgen dat...? Wat had je de vorige keer opgeschreven in je plan van aanpak? Wat heb je in gedachten, kun je me daar iets over vertellen? Welke vraag komt er het eerst in je op? Hoe wil je deze opgave gaan aanpakken? Wat versta je daaronder? Hoe zijn jullie toen met elkaar omgegaan? Hoe kun je inschatten hoeveel tijd deze opdracht je gaat kosten?	Zit je nog steeds op de goede weg? Hoe zou je het anders kunnen aanpakken? Wat kun je nog anders doen? Hoe ga je verder? Geef eens een voorbeeld van een andere manier? Welke ideeën zouden je kunnen helpen? Heb je dit in een andere situatie wel eens geprobeerd? Welke mogelijkheden zie je om dit probleem op te lossen? Als je merkt dat je tijdens het leren het niet meer snapt, wat doe je dan? Hoe zou je het liefst willen samenwerken met je klasgenoten?	Hoe verliep de presentatie? Welke verbeterplannen heb je gevonden? Waarom denk je dat je deze moeilijke opdracht nu zonder instructie en hulp kunt uitvoeren? "Omdat ik steeds wordt afgeleid door andere kinderen". Wat zou jij kunnen doen om niet afgeleid te worden? Wat maakt dat je dit nu veel beter kunt dan de vorige keer?
Beleving	Wat neem je jezelf voor? Wat vind je van deze opdracht? Wat gebeurt er dan met je als je die opgaven bekijkt? Welke verklaring heb je voor je eigen (leer)gedrag? Hoe zorg je dat je in de goede leerstand staat als je begint?	Wat vind je in deze situatie (niet) normaal? Hoe denk je dat anderen kinderen dit ervaren? Waar ben je tevreden over? Wat doe je als je tijdens het leren merkt dat je geen zin meer hebt en je moet nog heel veel?	Ben je tevreden/trots over het resultaat? Hoe heb je de presentatie ervaren? Ben je tevreden over de samenwerking? Hoe komt het dat je de laatste tijd zegt dat je rekenen 'niks aan' vindt? "Omdat ik nu eenmaal zo ben". Hoe ben je dan? Wat voor invloed heeft dat op jou? "Ik ben nu eenmaal niet aardig voor anderen" Hoe komt het dat je zo over jezelf denkt? Hoe zou het zijn om er eens van uit te gaan dat Sophie je had willen helpen?

Resultaten van het literatuur onderzoek

Een effectief reflectiegesprek kent drie fasen: **de oriëntatie-, de monitorings- en de evaluatiefase** (Bakermans), waarbij het kind wordt uitgenodigd om op een **verdiepende manier** (Korthagen) na te denken over **inhoud, proces en beleving** van het werk. Het proces van reflectie wordt verdiept door vragen te stellen vanuit **meerdere perspectieven** (Bennink).

Resultaten van de eindmetingen

Leerkrachten zeggen:

- reflecteren vinden we belangrijk!
- reflectie sluit aan bij onze onderwijskundige identiteit
- we willen er meer over weten
- we missen verdiepende gespreksvaardigheden
- we hebben te weinig tijd voor reflectiegesprekken
- na de interventies kregen we meer aandacht voor reflectie
- we merken dat leerlingen reflectiegesprekken fijn vinden

de PALADIJN
openbare daltonschool | ruimte voor kunst en cultuur

HAGENPOORT
openbare daltonschool | ruimte voor kunst

de kleine planeet
modern jeugdonderwijs

Looschool

SAXION